

Jānis Lindenbergs

Dirigēšanas mācīšanas metodika

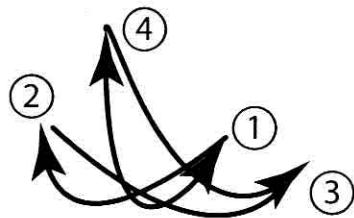

Dirigēšanas pamattehnika- saliktie metri

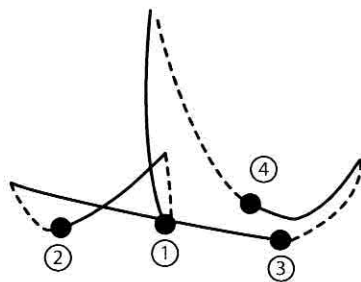
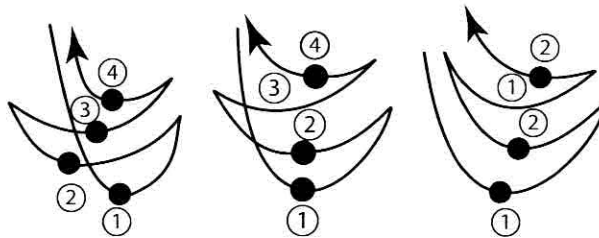
Vairāki teorētiķi iesaka pēc trīsdaļīga taktsmēra apgūšanas nemācīt 2/4 taktsmēru, bet gan 4/4 zīmējumu, kas vieglāk apgūstams, jo 2/4 smagā taktsdaļa virzīta nedaudz *uz āru* un līdz ar to grūtāk sajūst piesitienu punktu.

4/4 taktsmērs ir salikts taktsmērs, kas sastāv no diviem vienādiem vienkāršiem metriem un taktsfigūras zīmējums izveidojas, paturot pamatā tās kustības, kas ir vienkāršajās taktsfigūrās, tas ir – *uz leju, uz iekšu, uz āru, uz augšu*. Taktsfigūras 4/4 skaidrību apdraud pirmais mājiens, tā atsitiens un tālākā virzība.

Metodiskā literatūrā par diriģēšanas tehniku daudzkārt pirmā mājiņa atsitiens zīmēts ar noapaļotu loku *uz āru*.

Pie skanīgas dinamikas *Maestoso* vai *Allegro* tempā, svinīgā vai gavilējošā raksturā tas bieži pārvēršas taktēšanā divreiz pa divi.

Lai no tā izvairītos, pirmā mājiņa atsitienu vajadzētu veidot taisni pa to pašu ceļu atpakaļ, kur bija vēziens. Tādā gadījumā arī iesācējs diriģents nekad nejauks smago taktsdaļu ar relatīvi smago.

4/4 trenēšanai:

a)

b)

Četrdaļīgā taktsmērā liela uzmanība jāpievērš arī pārējām taktsdaļām, kur tradicionālākās kļūdas ir:

- 1) pirksti neseko kustības virzienam,
- 2) pirmais kustībā virzās elkonis,
- 3) otrais vai trešais mājiens neiet pietiekami *uz iekšu* vai *uz āru*, bet pēc atsitiena tiek virzīts par daudz *uz augšu*,
- 4) pie otrā mājiena *uz iekšu* roka tiek pievilkota pie korpusa,
- 5) otrā, trešā vai ceturrtā mājiena punkts zem pirmā mājiena,

Šīs kļūdas konsekventi jānovērš pašā sākumā un nedrīkst tikt pieļautas arī vēlākā apmācību periodā.

Maziņš biju, neredzēju

Dāvis Cimze, Jānis Sērmūkslis

Lēni

T. *p* *cresc.* *f*

1. Ma - ziņš bi - ju, ne - re - dzē - ju, kad no - mi - ra tēvs, mā - miņ;

B. *p* *cresc.* *f*

1. Ma - ziņš bi - ju, ne - re - dzē - ju, kad no - mi - ra tēvs, mā - miņ;

Arī 4/4 taktsmēram atkarībā no mūzikas rakstura taktsfigūra maina formas – pie *legato* horizontāli žesti, ātrākā tempā un pie *non legato* vertikālākas, asākas kustības.

Kur tu iesi, jauns puisīt

Jānis Cimze

Mierīgi

T. *p* *cresc.*
 1. Kur tu ie - si, jauns pui - sī - ti, pe - lē - kie - mi svār - ci - ņie - mi?

B. *p* *cresc.*
 1. Kur tu ie - si, jauns pui - sī - ti, pe - lē - kie - mi svār - ci - ņie - mi?

tu Kur ie- pui- jauns sī- lē- pe- kie- ci svār- ņie-

Dažkārt 4/4 ieteicams epizodiski taktēt *uz divi*:

Richte mich, Gott

F. Mendelssohn

S. *f* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott!

A. *f* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott!

T. *f* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken. —

B. *f* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken. —

S. *ff* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken,

A. *ff* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken,

T. *ff* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken,

B. *ff* Har - re auf Gott! Har - re auf Gott! denn ich wer - de ihm noch dan - ken,

unis.

S. dass er mei - nes An - ge-sichts Hül - fe, und mein Gott — ist.

A. dass er mei - nes An - ge-sichts Hül - fe, und mein Gott — ist.

T. dass er mei - nes An - ge-sichts Hül - fe, und mein Gott — ist.

B. dass er mei - nes An - ge-sichts Hül - fe, und mein Gott — ist.

Bet ļoti lēnos tempos 4/4 taktē uz astoņi, katru pamatmājienu dalot:

Messiah, Nr.23

G. F. Handel

Largo ♩ = 88

mf

S. Be - hold the Lamb of God, be - hold the Lamb of

A. Be-hold the Lamb of God, be - hold the Lamb of God, the Lamb of God,

T. Be - hold the Lamb of God, the Lamb of

B. Be - hold the Lamb of God, be -

mp

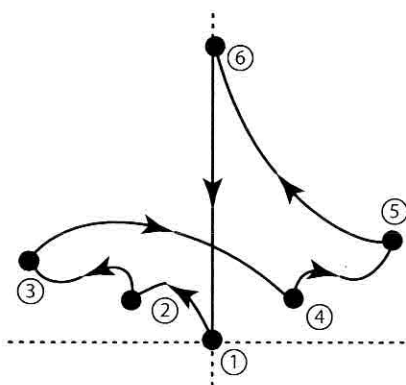
7

S. God, that tak - eth, that tak - eth a - way the
 A. that tak - eth a - way the
 T. God, that tak - eth a - way the
 B. hold the Lamb of God, that tak - eth a - way the

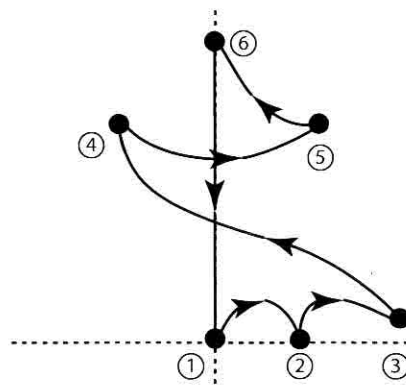
Salikto un jaukto taktsmēru taktsfigūru zīmējumi lēnā un mērenā tempā balstīti uz taktsfigūras 4 vai taktsfigūras 3 zīmējumiem, sadalot kādu vai kādus no pamatmājienu. Šajos gadījumos vadās no diviem principiem:

- 1) ja var, tad nedalīt pirmo, smago taktsdaļu (praktiski reti realizējams princips);
- 2) ja var, tad nedalīt pēdējo, sekojošās smagās taktsdaļas sagatavojošo mājienu.

6/4 (6/8) ir salikts divdaļīgs taktsmērs, kas diriģēšanā tiek apgūts otrā apmācību gadā pēc 3, 2, 4 apgūšanas. Te pirmā taktsdaļa ir smagā, ceturttā – relatīvi smagā, kas arī nosaka taktsfigūras zīmējuma balsta punktus. Pamatā izmantots taktsfigūras 4/4 zīmējums, sadalot kādus no pamatmājienu. Dīvainus un sarežģītus taktsfigūras zīmējumus piedāvā vācu un itāļu skola:

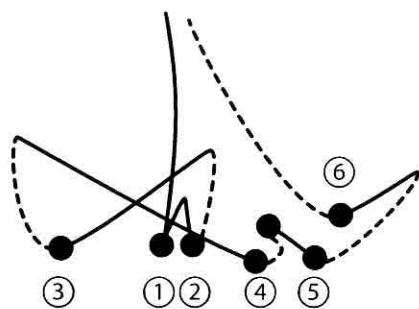

Vācu skola

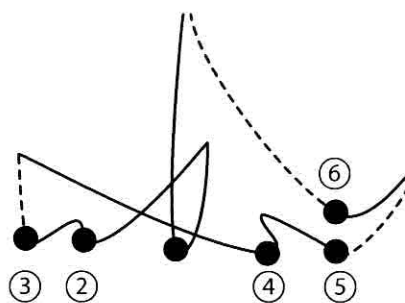

Itāļu skola

Latvijas diriģēšanas skolas tradīcijas šādus variantus neatzīst. Te iespējami vairāki varianti:

Sadalīts 4/4 pirmais un trešais mājiens

Sadalīts 4/4 otrais un trešais mājiens

Daži teorētiķi uzskata, ka pietiek, ja apgūst vienu no variantiem un to lieto praksē. Citi uzskata, ka jāievēro princips *pēc iespējas nedalīt pirmo taktsdaļu* un tāpēc jādala četrinieka otrais un trešais mājiens. Kā tad īsti pareizi? Izrādās, ka nepieciešams ļoti detalizēti izpētīt metroritmiskās struktūras iekšējo uzbūvi, bet vokālā mūzikā arī tās saiti ar teksta artikulāciju un atkarībā no tā taktsfigūras zīmējumus pakļaut atbilstošām izmaiņām.

Taktsfigūras apgūšanai piedāvājam vingrinājumus:

a)

$\text{♩} = 90$

Šajā piemērā var dalīt gan pirmo un trešo, gan otro un trešo četrinieka mājienu.

b)

$\text{♩} = 78$

Piemērā b) 1., 4., 6. un 7. taktī dalāms četrinieka pirmais un trešais mājiens, bet 2., 3., 5., un 8. taktī četrinieka otrais un trešais mājiens.

c)

$\text{♩} = 96$

Pirmajā taktī dalīts *četrinieka* pirmais un trešais mājiens, sākot ar otro takti – otrs un trešais mājiens.

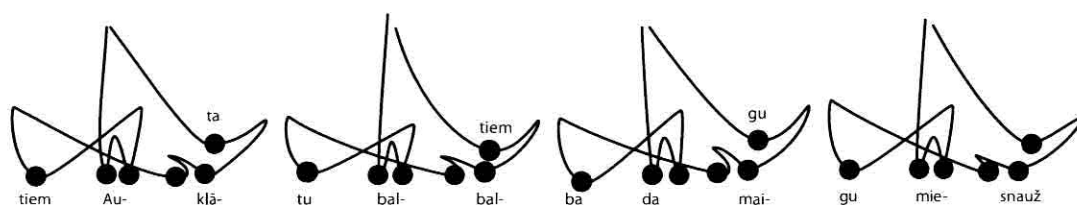
Ziema

Alfrēds Kalniņš

Mierīgi

S. *p*
A. Au - tiem klā - ta bal - tu bal - tiem da - ba mai - gu mie - gu snauž.

T. *p*
B. Au - tiem klā - ta bal - tu bal - tiem da - ba mai - gu mie - gu snauž.

Metroritmiskai struktūrai un dzejas teksta artikulācijai šajā gadījumā taktsfigūras zīmējumā atbilst *četrinieka* pirmā un trešā mājienu dalījums (neloģiski būtu dalīt otro mājienu, jo tas sadalītu arī pirmo zilbi).

Līdzat, meitas, man dziedāt

Aldonis Kalniņš

S.solo

S. A.

T. B.

Bij ma-ne da - bo - ti to kok-lē - tā - ju, Bij ma-ne da - bo - ti

ne ma bij da bo ti, lē kok to tā ju, ne ma bij da bo-

4

S.solo

S. A.

T. B.

Es do - tu sav` ro - ku, sav` gre - dzen-ti - ņu,

to kok - lē - tā - ju, m, m,

m, m,

lē kok to tā ju,

Šajā fragmentā teksts skaidri norāda par četrinieka otrā (nevis pirmā) mājiena dalījumu.

Dažkārt nepieciešams pārmaiņus dalīt gan pirmo, gan otro mājienu:

Pastardiena

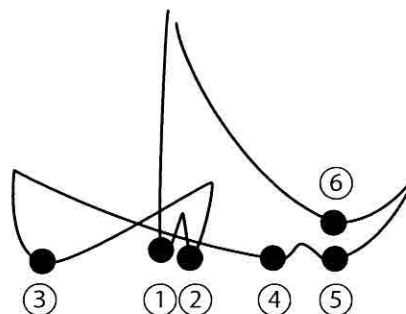
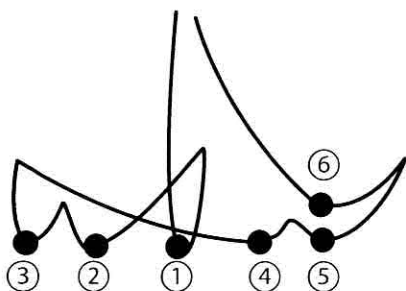
Alfrēds Kalniņš

a tempo

S. A. *mp* Daudz kar - stas sir - dis puk - stēt rims,

T. B. *mp* Daudz kar - stas sir - dis puk - stēt rims,

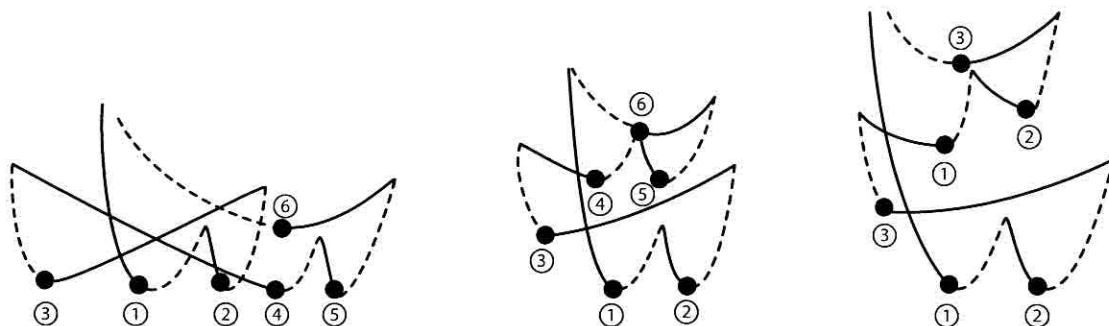
a tempo

Līdzīgi, dzejas tekstam pakļauti dalījumu varianti noteikti sastopami arī ārvalstu komponistu darbos ar tekstiem svešvalodās. Detalizēti nepārvaldot attiecīgās valodas fonētiskās un ortoēpijas nianšes, droši vien tiek pieļautas daudzas kļūdas. Orķestra mūzikā savukārt šos dalījumus nosaka metroritmiskā struktūra.

6/8 (6/4) taktēšanas apgūšanā jāvairās no principiālām kļūdām Ja taktsmērs 4/4 apgūts pirmo mājienu virzot uz āru, tad 6/4 (6/8) veidojas neskaidri un spēcīgākā dinamikā viegli pārvēršas par "netīru" trijnieku.

Novecojušās grāmatās atradīsim norādi, ka 6/4 (6/8) drīkst diriģēt divreiz *pa trīs* (Jēkabs Vitoliņš). Tas ir mūsdienās pilnīgi nepieņemami, jo tad salikts divdaļu metrs tiek pārvērsts divos vienkāršos trijdaļu metros.

Ātrā tempā 6/4 (6/8) diriģē *uz divi*. Apgūstot šo taktsfigūru jāizprot atšķirība no 2/4. Tagad katrā mājiēnā jāizjūt trīs metriskās vienības, turklāt divas no tām it kā virzienā *uz leju* (lai neveidotos uzsvērti rāvienī *uz augšu*):

a)

b)

Jūriņ' prasa smalku tīklu

Andrejs Jurjāns

Ne par lēnu, bet ligojoties

S.
A.
T.
B.

1. Jū - riņ' pra - sa smal - ku tī - klu, lai - viņ' bal - tu zē - ģe - līš',

1. Jū - riņ' pra - sa smal - ku tī - klu, lai - viņ' bal - tu zē - ģe - līš',

Netradicionālus dalījumus dažkārt nosaka metra iekšējā struktūra.

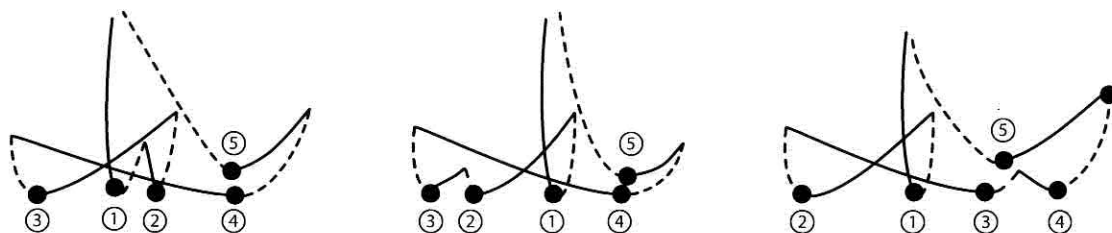
Pastardiena

Alfrēds Kalniņš
(fragments no ievada)

Metriskā struktūra pieprasa šo epizodi diriģēt pēc taktsfigūras 3/2 zīmējuma.

5/4, 5/8 ir jaukts taktsmērs, kur pamatfigūra atkarīga no metra iekšējās uzbūves, bet vokālā mūzikā arī no teksta.

Lēnā un mērenā tempā pamatā 4/4 zīmējums, kurā sadalīts četrinieka pirmais, otrais vai trešais mājiens.

Vingrinājumi:

a)

Piemērā a metroritmiskā struktūra ir 2+3, tātad jādala četrinieka trešais mājiens.

b)

Piemērā b ritmiskā struktūra nosaka dalīt četrinieka otro mājienu.

Strauja upe

Ernests Vigners

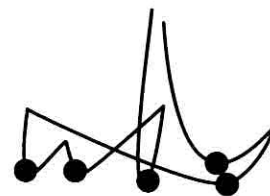
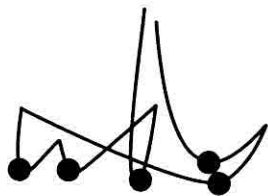
Viegli, ātri

T. *f*

1. Strau - ja strau - ja u - pe te - ke, Strau - ja strau - ja u - pe te - ke,

B. *f*

1. Strau - ja strau - ja u - pe te - ke, Strau - ja strau - ja u - pe te - ke,

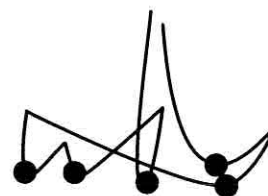
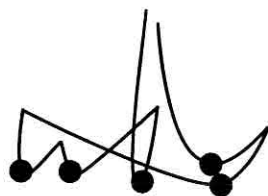

T. *f*

gar brā - lī - ša nam - du - rē - me, gar brā - lī - ša nam - dur - vēm.

B. *f*

gar brā - lī - ša nam - du - rē - me, gar brā - lī - ša nam - dur - vēm.

Šeit vajadzētu dalīt četrinieka otro mājienu, uz ko norāda trešās takts teksts.

Savukārt otrajā strofā teksta dēļ jādala četrinieka pirmais mājiens

B. *mf*

2. Ne - drī - kstē - ju pā - ri jā - ti, Ne - drī - kstē - ju pā - ri jā - ti,

B. *mf*

bai - dās ma - nis ku - me - li - ņis, bai - dās ma - nis ku - me - liņš.

Ej, saulīte, tu pie Dieva

Pāvuls Junjāns

Lēni un smagi

S. *mp* Ū!

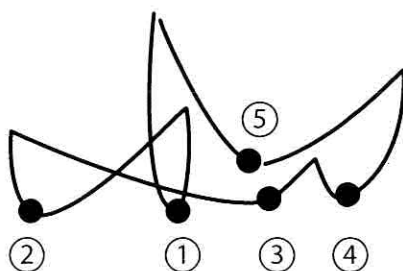
A.

T. *mf* *mp*

B. *mp*

1. Ej, sau - lī - te, tu pie Die - va, dod man svē - tu va - ka - riņ',

1. Ej, sau - lī - te,

Sadalīts četrinieka trešais mājiens.

Dažkārt, pakļaujoties tekstam, arī metra pēda regulāri mainās (3+ 2, 2+3).

Mēness starus stīgo

Emīls Dārziņš

Andante con anima

T. *p* Mē - ness sta - rus stī - go dzel - mē dzid - dra - jā, *pp* mē - ness sta - rus stī - go

B. *p* Mē - ness sta - rus stī - go dzel - mē dzid - dra - jā, *pp* mē - ness sta - rus stī - go

sta-rus mē-ness stī-go

mē dzel dzi-dra-jā,

sta-rus mē-ness stī-go

T. *p* dzel - mē dzid - dra - jā. It kā bal - sis ma - ni tur - pu ai - ci - na:

B. *p* dzel - mē dzid - dra - jā. It kā bal - sis ma - ni tur - pu ai - ci - na:

mē dzel dzi-dra-jā,

bal-sis it kā ma-

pu tur ai-c-i-na:

Šeit periodiski mainās 3+2 un 2+3, teksta dēļ pirmajā taktī jādala *četrinieka* pirmais, bet otrajā taktī trešais mājiens. Tā tas turpinās pirmās trīs strofās, un itin bieži diriģenti tik aizrautīgi muzicē, ka nepamana, ka ceturtajā strofā un papildinājumā tā vairs nav:

a tempo *f*

S. A. Ze - mes il - go - ša - na tur kā mig - la klīst,

T. B. Ze - mes il - go - ša - na tur kā mig - la klīst,

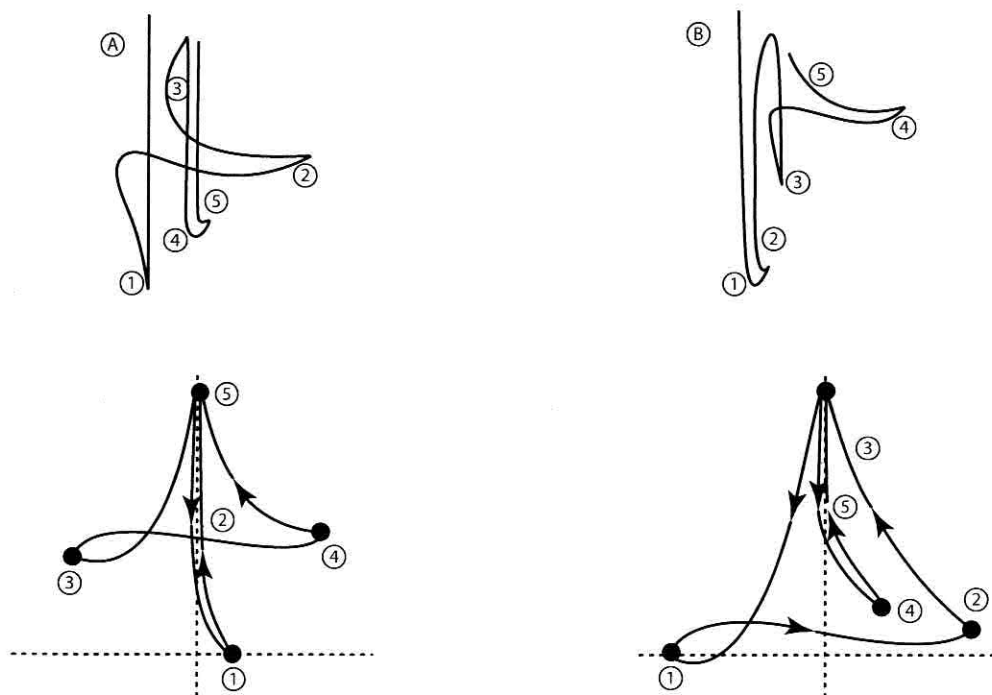

S. A. mū - žam ne - bei - dza - ma gais - mas strau - me līst,

T. B. mū - žam ne - bei - dza - ma gais - mas strau - me līst,

Arī 5/4 (5/8) ar tekstu svešvalodās dalījumi jāpiemēro attiecīgās valodas likumbām.

Daži metodiķi (M. Kaneršteins, K. Redel) pieļauj taktsfigūras 5/4 zīmējumu veidot kā 3/4 un 2/4 vai 2/4 un 3/4 apvienojumu. Tādējādi pats taktsfigūras zīmējums kļūst neskaidrs un būtībā jauktais metrs tiek pārvēsts par diviem vienkāršiem metriem, kas ir pretrunā ar komponista iecerēto metroritmisko struktūru.

Ātros tempos 5/8 (5/4) diriģē uz 2, bet shematiskā kustība nav vienāda. Ļoti skaidri jācenšas rādīt garākā pamatdaļa. Daži metodiķi (Andrejova) rekomendē garākā mājienā ne tikai uzsvērti akcentēt kustību uz augšu, bet vienlaicīgi virzīt roku arī uz priekšu, mainot vertikālo plakni. Tas mūsdienām, liekas, ir nepieņemams variants.

a)

Metriskā struktūra ir 3+2, tātad trīs metriskās vienības jāietver *divnieka* pirmajā mājienā

b)

Šeit 2+3 – trīs astotdaļas jāietver *divnieka* otrajā mājienā

c)

Diriģējot uz *alla breve* te regulāri mainās 3+2 un 2+3.

Brīvība

Alfrēds Kalniņš

p $\text{♩} = 132$

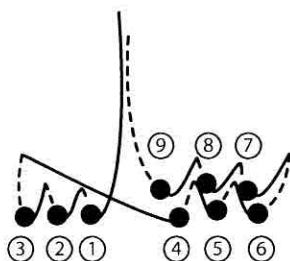
S. A. *p*

Es uz - au - gu pie sau - lī - tes, zī - tar - kal - na ga - li - ņā - i.

T. B.

Šeit skaidri iezīmējas 2+3, tātad *divnieka* otrais mājiens ir garākais.

Neparocīgs, grūti apgūstams ir saliktais trīsdaļu metrs 9/8, tāpēc to māca tikai ceturtā apmācību gadā. Lēnā un mērenā tempā pamtfigurā 3/4 katrs mājiens tiek sadalīts trīs daļās – pamatmājiens un divi atkārtotie. Arī šeit jāievēro, lai uzsvērtāk tiktu rādīti pamatmājieni, bet pēc neliela atsītiņa paligmājieni būtu vieglāki un turpinātu pamatmājienu virzienu.

$\text{♩} = 76$

5

Agri dienā es dzirdēju čukstam

Alfrēds Feils

Lēni, mistiski ♩ = 40 - 50

Musical score for 'Agri dienā es dzirdēju čukstam'. The score is in 9/8 time, key of B-flat major, and tempo 'Lēni, mistiski' (♩ = 40 - 50). It features a Soprano (S.) and Alto (A.) vocal line and a Tenor (T.) and Bass (B.) vocal line. The lyrics are: 'ka mēs do-šo-ties ce-lā lai-vi-ņā, Ag-ri die-nā es dzir-dē-ju čuks-tam, ka mēs do-šo-ties ce-lā lai-vi-ņā,'. The score includes dynamic markings 'mp' and a fermata over the final notes.

Ātrākā tempā taktē *uz trīs*, kas īpašas grūtības neizraisa, katrā mājienā jāsajūt trīs metriskās vienību pulsācija.

9/8 sastopami arī netradicionāli dalījumi, piem., ar metrisko struktūru 3+2+2+2, 2+2+3+2 vai 2+2+2+3. Tad par pamatu tiek izmantota *četrinieka* taktsfigūra.

Muosen, zeileit' viesti nese

Ilona Rupaine

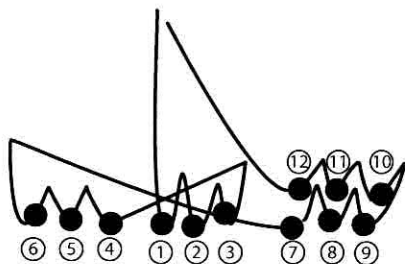
Dejiski, ar kustību

[Ballando, con moto]

Musical score for 'Muosen, zeileit' viesti nese' (Measures 9-10). The score is in 9/8 time, key of D major, and tempo 'Dejiski, ar kustību' (Ballando, con moto). It features a Soprano (S.) and Alto (A.) vocal line and a Tenor (T.) and Bass (B.) vocal line. The lyrics are: '1. Muo - seņ, zei - leit' vies - ti ne - se īt tau - to - mi at - sa - cei - ti, dū - du, dū - du, dū - du, dū - du, dū - du, du - du,'. The score includes dynamic markings '7' and a fermata over the final notes.

Musical score for 'Muosen, zeileit' viesti nese' (Measures 11-12). The score is in 9/8 time, key of D major, and tempo 'Dejiski, ar kustību' (Ballando, con moto). It features a Soprano (S.) and Alto (A.) vocal line and a Tenor (T.) and Bass (B.) vocal line. The lyrics are: '11 muo - seņ, zei - leit' vies - sti ne - se īt tau - to - mi at - sa - cei - ti. dū - du, dū - du, du - du, dū - du, dū - du, du - du,'. The score includes dynamic markings '7' and a fermata over the final notes.

12/8 (12/4) saliktā taktsmēra zīmējumam lēnā un vidējā tempā par pamatu ņem 4/4 shēmu, katru pamattaktsdaļu sadalot trīs daļās. Līdzīgi kā visos dalījumos arī te skaidrāk, dziļāk jāieziemē pamatmājieni. Te, liekas varētu atļauties pirmā mājiņa trešo sadļu virzīt uz āru. Arī šo taktsgifūru mūzikas vidusskolās māca ceturtajā kursā.

Senatne

Emīls Dārziņš

Andante moderato ♩=116

p recit.

S.
A.

T.
B.

p

Tur bur-vī-gā gais-mā viss zai-go un lais-tās, tur bur-vī-gā gais-mā viss zai-go un lais-tās, ik

2

S.
A.

T.
B.

f

ska-ņa tur dzies-mās un sa-ska-ņās saīs-tās, un sa-ska-ņās saīs-tās. Pār

Lai cik neērts un neparocīgs šis taktsmērs būtu diriģēšanai, to nedrīkst reducēt uz *divreiz pa seši* vai *četrreiz pa trīs*.

Ātrākos tempos 12/8 diriģē pēc 4/4 shēmas, izjūtot katrā mājienā trīs ritmisko vienību pulsāciju.

7/4 (7/8) taktī ir septiņas shematiskas vienības. Taktēšanas shēma atkarīga no loģiskas metriskās un ritmiskās uzbūves. Taktsmēra grafiskā zīmējuma pamatā parasti izmanto 4/4 vai 3/4 taktsfigūru, atkarībā no metroritmiskās struktūras, sadalot kādus no pamatmājiem. Šeit iespējami dažādi varianti.

Viens no parastākiem variantiem ir 1+2+2+2, kad dalīts četrinieka otrais, trešais un ceturtais mājiens:

Aiz upītes es izaugu

Andrejs Jurjāns

Jautri

mf

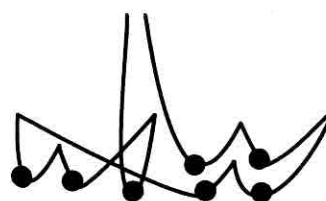
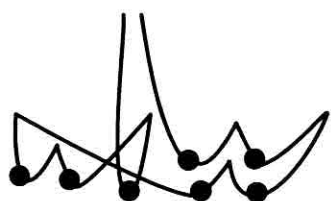
S.
A. *mf*

Aiz u - pī - tes es uz - au - gu, pār u - pī - ti man' aiz - ve - da,

T. *p*

Aiz u - pī - tes es uz - au - gu, pār u - pī - ti man' aiz - ve - da,

B. *p*

3 *f*

S. A. *f*

T. *f*

B. *f*

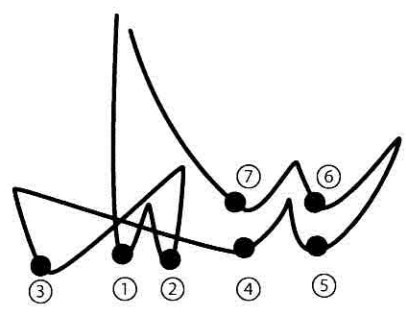
aiz u - pī - tes es uz - au - gu, pār u - pī - ti man' aiz - ved'.

aiz u - pī - tes es uz - au - gu, pār u - pī - ti man' aiz - ved'.

$\text{♩} = 76$

5

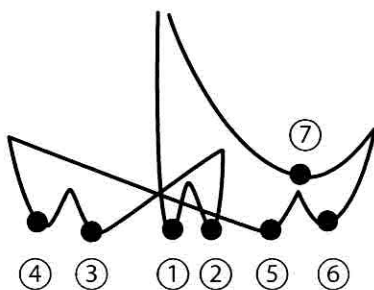

2+1+2+2
 Četrinieka pamatfigūrā dalīts pirmais, trešais
 un ceturtais mājiens.

b)

$\text{♩} = 72$

Two staves of music in 7/4 time. The first staff starts with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a tempo marking of quarter note = 72. The second staff starts with a treble clef and a '4' above it, indicating a four-measure phrase. The music consists of eighth and quarter notes.

2+2+2+1
Četrinieka taktsfigūrā dalīti
pirmais, otrais un trešais mājiens.

Kad teksts vai metrorimiskā uzbūve pieprasa, 7/4 dalījumam ir iespējami vēl citi, netradicionāli dalījumi:

Kā sniegi kalnu galotnēs

Pēteris Barisons

Ne visai ātri, jūsmīgi

S. *mf* *mp* *mf*
A. *mf* *mp* *mf*
T. *mf* *mp* *mf*
B. *mf* *mp* *mf*

Kā snie - gi kal - nu ga - lot - nēs, lai mū - žam bal - ti bū - tu mēs. Pirms

The score is for voice and piano in 7/4 time. It features a vocal line (Soprano and Alto) and a piano accompaniment (Tenor and Bass). The tempo is 'Ne visai ātri, jūsmīgi' and dynamics range from mezzo-forte (mf) to mezzo-piano (mp). The lyrics are in Latvian.

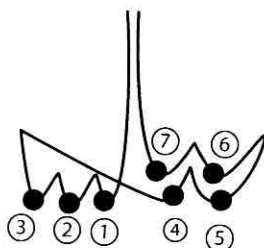
Te ieteicams taktsfigūru veidot pēc formulas 2+1+3+1, par pamatu ņemot 4/4 zīmējumu.

Arī tad, ja pamatā izmantota *trijnieka* taktsfigūra, iespējami dažādi varianti:

a)

$\text{♩} = 72$

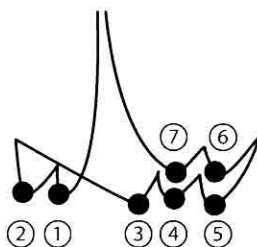
3+2+2

b)

$\text{♩} = 72$

2+3+2

f ————— *sf*

S. A.

f ————— *sf*

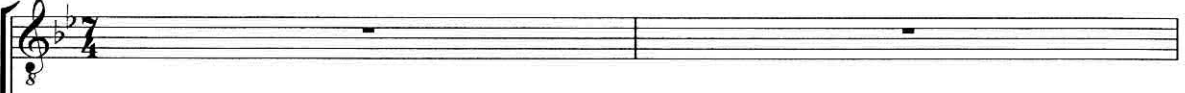
T. B.

mū-žam ne-bei-dza - ma

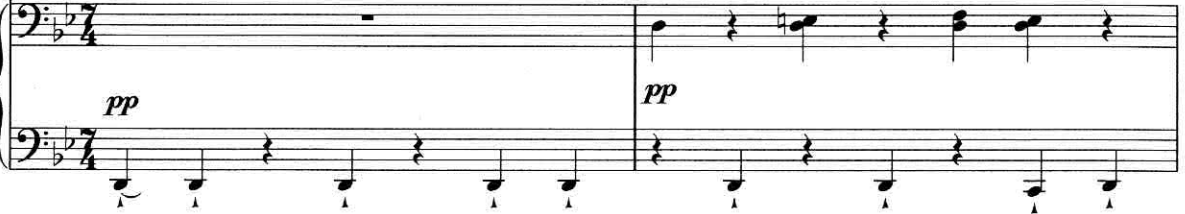
Bieži šo takti E. Dārziņa dziesmā diriģē 2+1+2+2 (pamatā *četrinieks*). Tādējādi vēl vairāk nepareizi akcentēts tiek teksts (uzsvērtā vieglā zilbe). Tāpēc te par pamatu jāņem *trijnieks* 2+3+2.

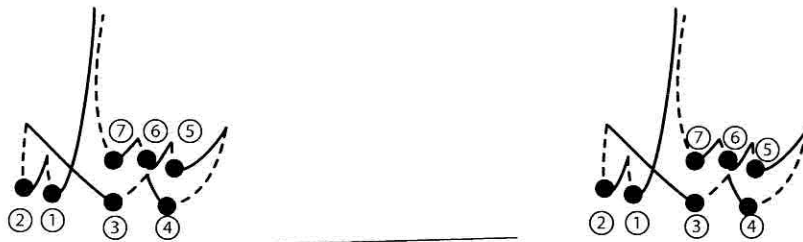
War Requiem (Dies irae)

B. Britten

T.

B.
Di - es i - rae,

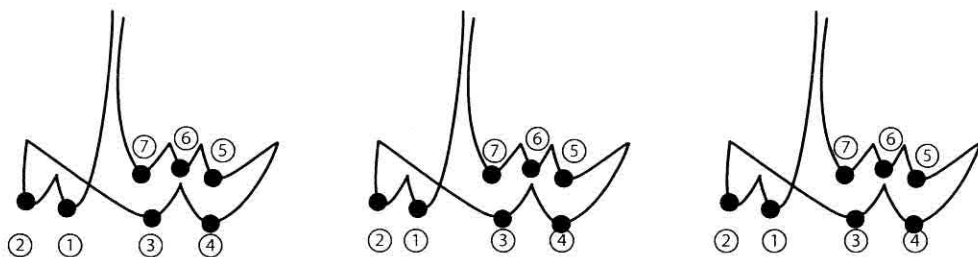

T.
Di - es il - la, sol - vet sae - clum

B.
di - es il - la, in fa - vil - la:

Ātrākos tempos 7/4 (7/8) taktsmērs kā mainīga metra epizode biežāk izmantots 20., 21. gs. modernā mūzikā. Tad to parasti diriģē, par pamatu izmantojot trīsdalīgo shēmu, atkarībā no metroritmiskās uzbūves kādā no pamatmājiņiem iekļaujot trīs metriskās vienības. Te iespējamie varianti:

a - 3+2+2, b - 2+3+2 un citas kombinācijas - 2+2+3,

a)

b)

Chichester Psalms

L. Bernstein

Allegro molto

$\text{♩} = 120$

4

T. *mf ma molto marc.*
Ha - ri - u l'A - do - nai Kol ha -

B. *mp ma molto marc.*
Ha - ri - u l'A - do - nai kol ha - a - rets

sim.

Sarežģītas metroritmiskās struktūras atsevišķās epizodēs jaukta metra ietvaros sastopamas 20., 21.gs. orķestra literatūrā. 11/4 (11/8) diriģēšanā ir viens no grūtākiem taktsmēriem, reti sastopams dalītais, biežāk *alla breve*, ko diriģē pēc četrdaļīgas vai piecdaļīgas shēmas:

3+2+3+3,
3+3+3+2,
2+2+2+3+2,
3+2+2+2+2 vai citās kombinācijās;

8/8 lēnā tempā *četrinieka* figūrā tiek dublēts katrs mājiens. Ātrākā tempā parastākais variants ir 2+2+2+2 un to diriģē *uz četri*. Taču sastopamas arī netradicionālas metriskās struktūras: 2+3+3, 3+2+3 vai 3+3+2, kad pamatā jālieto *trijnieka* taktsfigūra;

10/8 arī parasti *alla breve* simfoniskā mūzikā:

3+2+3+2 vai
2+2+3+3 un citi varianti

13/8 : 2+2

2+2
2+3 par pamatu ņemta 3/2 taktsfigūra